

Tomasz Protasowicki

Zintegrowana transformacja systemu bezpieczeństwa narodowego RP

Ekonomiczne Problemy Usług nr 123, 287-299

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TOMASZ PROTASOWICKI

Wojskowa Akademia Techniczna¹

ZINTEGROWANA TRANSFORMACJA SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RP

Streszczenie

W artykule dokonano prezentacji ogólnych założeń zintegrowanego podejścia do transformacji SBN RP. Przeanalizowane zostały uwarunkowania o najsilniejszym i bezpośrednim przełożeniu na kształtowanie procesu zmian SBN RP. Przedstawiono fundament zintegrowanego podejścia do transformacji SBN RP. Wskazano również spodziewane korzyści i wyzwania związane z tym procesem.

Słowa kluczowe: e-administracja, architektura korporacyjna, system bezpieczeństwa narodowego, zarządzanie zmianą.

Wprowadzenie

Rolą SBN RP² jest m.in. zapewnienie nienaruszalnego przetrwania państwa oraz gwarantowanie bezpieczeństwa jego obywateli. Aby sprostać temu zadaniu, niezbędne jest zapewnienie warunków do jego sprawnego funkcjonowania jako jednej całości (organizacji w sensie rzeczowym), sterowanej misją i zorientowanej na jej efektywną realizację. Wymaga to połączenia niezależnie zarządzanych systemów i organów w taki sposób, który zapewni spójność celów strategicznych, procesów biznesowych, przepływu informacji i wykorzystania zasobów w ramach SBN RP.

W chwili obecnej SBN RP funkcjonuje jako zbiór odrębnych systemów operacyjnych, którego funkcjonowanie uregulowane jest szeregiem aktów prawnych

---

¹ Wydział Cybernetyki, Instytut Systemów Informatycznych.

² System Bezpieczeństwa Narodowego RP.

(Konstytucją RP, ustawami, rozporządzeniami). Mnogość tych aktów prawnych w połączeniu z brakiem normalizacji kwestii związanych z zapewnianiem ich spójności sprawia, że w sensie prawnego-organizacyjnym SBN RP jest systemem niespójnym i zawiera zarówno braki, jak i dublowanie się kompetencji. Wynika stąd potrzeba dokonania głębokich zmian SBN RP w procesie jego transformacji. Jej docelowym efektem będzie budowa zdefiniowanego prawnie, spójnego organizacyjnie, funkcjonalnie i informacyjnie SBN RP zdolnego do realizacji misji na rzecz ochrony i obrony państwa jako instytucji politycznej i zapewniania trwałego oraz wolnego od zakłóceń istnienia i rozwoju społeczeństwa.

Celem przeprowadzonych prac badawczych było opracowanie zarysu propozycji zintegrowanego podejścia do transformacji SBN RP. W związku z tak postawionym celem przeprowadzona procedura badawcza obejmowała w szczególności następujące kroki: określenie stanu obecnego SBN RP, identyfikację i analizę kluczowych uwarunkowań transformacji SBN RP oraz zaproponowanie zintegrowanego podejścia do transformacji SBN RP oraz wskazanie spodziewanych korzyści i związanych z tym wyzwań. Niniejsza prezentuje cząstkowe wyniki uzyskane przez autora w toku przeprowadzonych badań.

1. System Bezpieczeństwa Narodowego RP

Na podstawie Białej Księgi Bezpieczeństwa Narodowego RP można stwierdzić, że: „system bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) stanowi całość sił (podmiotów), środków i zasobów przeznaczonych przez państwo do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa, odpowiednio do tych zadań zorganizowana (w podsystemy i ogniwa), utrzymywana i przygotowywana. Składa się z podsystemu (systemu) kierowania i szeregu podsystemów (systemów) wykonawczych, w tym podsystemów operacyjnych (obronny i ochronne) i podsystemów wsparcia (społeczne i gospodarcze)” (BBN 2013).

Występująca w obecnym kształcie organizacja bezpieczeństwa narodowego RP polega na istnieniu odrębnych systemów operacyjnych, których integracja jest bardzo utrudniona ze względu na ich rozłączność organizacyjną i funkcjonalną (Protasowicki 2014). Ponadto niemal w każdym z tych systemów występują te same lub prawie te same elementy funkcjonujące według odrębnych reguł ustalonych w przepisach prawa krajowego. W przypadku wystąpienia sytuacji wykraczających poza możliwości poszczególnych służb resortowych istnieje potrzeba sprawnego kierowania tymi służbami i ich aparatem wykonawczym poprzez odpowiednio zorganizowany system bezpieczeństwa działający na różnych szczeblach (gminy, powiatu, województwa i centralnym), składający się z organów kierowania i sfery wykonawczej, który będzie sprawnie funkcjonował zarówno w czasie pokoju, kryzysu, jak i wojny (Kitler i in. 2013).

Wobec powyższego istnieje potrzeba dokonania głębokich zmian w istniejących uregulowaniach prawnych, które powinny zmierzać do stworzenia sieciowej struktury bezpieczeństwa, poprawy skuteczności działania, zwiększania ekonomiczności wprowadzanych rozwiązań oraz jakościowego rozwoju systemu.

2. Uwarunkowania

Prowadzone dotychczas w Polsce badania nad SBN RP oraz jego oczekiwanym przyszłym kształtem i sposobem funkcjonowania wskazują potrzebę wykorzystania podejścia holistycznego zarówno w zakresie badania jego obecnej formy, jak również stworzenia i opisanego jego modelu docelowego (Pawłowski i in. 2014). Dlatego zasadne wydaje się zastosowanie zintegrowanego podejścia do zarządzania transformacją podmiotów realizujących zadania na rzecz SBN RP, pozwalającego przeprowadzić ją zarówno w warstwie organizacyjnej, informacyjnej, jak i technicznej.

Polska na drodze postępującej ewolucji aparatu władzy publicznej zmierza nieuchronnie w kierunku realizacji wizji Cyfrowego Państwa. Jest ono postrzegane i funkcjonuje jako jedna, spójna całość sterowana misją i zorientowana na dostarczanie wartości publicznej zarówno dla obywateli, jak i przedsiębiorstw (Sobczak 2012).

Cyfrowe Państwo bazuje na czterech podstawowych ideach (Boni i in. 2012):

- 1) pozbawionym barier przepływie informacji,
- 2) postawieniu obywatela w centrum uwagi,
- 3) otwartości i partycypacji,
- 4) prawie do prywatności.

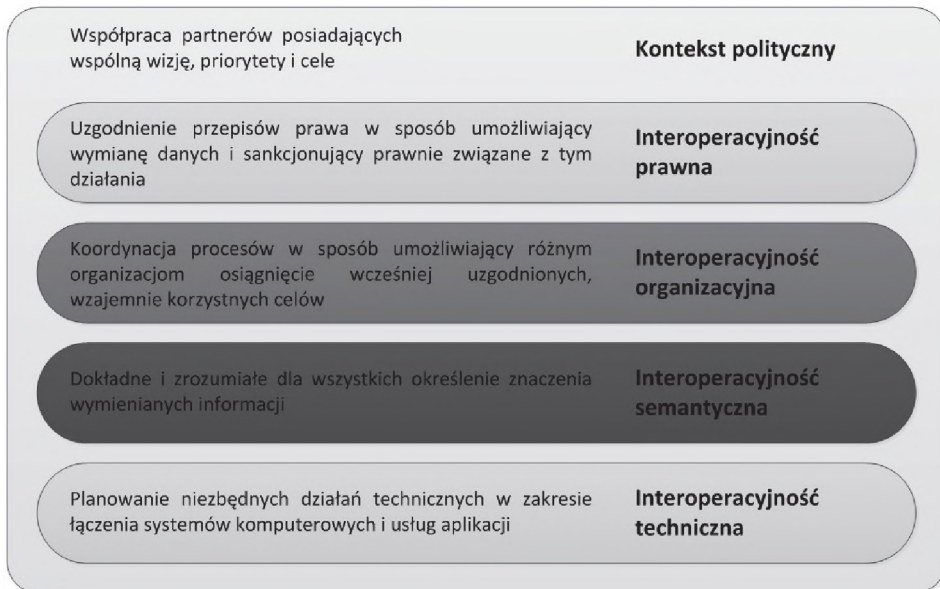
Pojęcie „Cyfrowe Państwo” często utożsamiane jest ze sprawnym państwem. Oznacza to działanie różnych instytucji administracji i sektora usług publicznych w oparciu o ideę otwartego rządu oraz oferowanie przez nie usług o jak najwyższej jakości, świadczonych w sposób efektywny z użyciem nowoczesnych technologii informacyjnych (Boni i in. 2012).

Obecnie cały wysiłek związany z informatyzacją skupia się na wdrożeniu paradygmatu tzw. Informatyzacji Zintegrowanej, która stanowi próbę całościowego podejścia do informatyzacji i zakłada uczestnictwo wszystkich instytucji publicznych w budowie, rozwoju i utrzymaniu Systemu Informacyjnego Państwa oraz wdrożenie standardów zarządzania procesowego w administracji publicznej (Boni i in. 2012). Informatyzacja Zintegrowana opiera się na czterech podstawowych zasadach (Boni i in. 2012):

- 1) obieg informacji musi być logiczny i skuteczny;
- 2) obieg informacji musi być zdefiniowany w oparciu o potrzeby informacyjne osób i jednostek zaangażowanych w realizację procesów biznesowych;

- 3) informatyzacja musi być przejrzysta, skuteczna i podporządkowana uzyskaniu jak najlepszej relacji otrzymanych wyników w stosunku do zaangażowanych nakładów;
- 4) neutralność technologiczna państwa musi gwarantować swobodę wyboru technologii służących do realizacji usług publicznych.

Zagadnienia dotyczące interoperacyjności w obszarze administracji publicznej oraz w obszarze obronnym i bezpieczeństwa państwa stanowią obecnie jedno z głównych zagadnień związanych transformacją SBN RP. Wymagane jest zatem jej uwzględnienie i wbudowanie w nowy model SBN RP tworzony w ramach podejmowanych działań zmierzających do jego transformacji. Interoperacyjność musi być ponadto rozpatrywana wielopoziomowo i obejmować kontekst polityczny oraz aspekty prawne, organizacyjne, semantyczne i techniczne (rysunek 1).

Rys. 1. Poziomy interoperacyjności wg EIF

Źródło: opracowanie na podstawie: European Commission (2010), European Interoperability Framework (EIF) for European public services, Bruxelles.

Specyfika funkcjonowania SBN RP jest (i nadal będzie) oparta na aranżowaniu współpracy wielu suwerennych aktorów pełniących w tym systemie określone role związane z realizacją jego zasadniczych funkcji wynikających z rozwiązań prawnych. Współpraca tych aktorów zmierzająca do uzyskania oczekiwanych od nich rezultatów wymaga intensywnej wymiany informacji. Musi ona zostać zorganizowana w sposób gwarantujący osiągnięcie efektu synergii wyzwającego zwiększenie efektywności procesów realizowanych w ramach SBN RP. Z wielu

powodów współpraca ta charakteryzuje się (i będzie się charakteryzować) brakiem stałej podległości służbowej. Stanowi to potencjalnie duże wyzwanie w zakresie interoperacyjności, które może być rozpatrywane pod względem legislacyjnym, organizacyjnym, technicznym i kulturowym. Połączenie niezależnie zarządzanych systemów wchodzących w skład SBN RP w taki sposób, aby możliwe było uzyskanie efektu synergii, wymaga otwartości na zmiany. Wiąże się to m.in. z modyfikacją i/lub porzuceniem dotychczasowych nawyków i przyzwyczajzeń funkcjonujących w kulturze organizacyjnej poszczególnych podmiotów. Konieczne jest współdzielenie informacji i zapewnienie współpracy wielu podmiotów tworzących SBN RP w realizacji procesów biznesowych przecinających wertykalne struktury podsystemów dziedzicznych związanych z bezpieczeństwem narodowym. Pozwoli to utworzyć przestrzeń federacyjną pomiędzy wszystkimi podmiotami wchodzącymi w skład SBN RP, która obejmuje również należące do nich systemy wsparcia teleinformatycznego.

3. Podstawowe założenia

Transformacja posiada obecnie wiele definicji różniących się między sobą w zależności od kontekstu zmian organizacji i ich przyczyn, celu, głębokości, tempa i skali, charakteru itd. (Sobczak 2013). Na potrzeby dalszych rozważań transformacja SBN RP będzie rozumiana jako zespół działań legislacyjnych, organizacyjnych i informatycznych zmierzających do przekształcenia SBN RP pomiędzy dwoma punktami w czasie. Celem tych aktywności jest osiągnięcie znaczącej zmiany w strukturze tego systemu oraz jego kulturze organizacyjnej pozwalającej na wzrost jego potencjału do efektywnego funkcjonowania. Wymaga to poprawy współpracy pomiędzy poszczególnymi podsystemami SBN RP oraz wzmocnienia odpowiedzialności organów państwa i innych podmiotów za osiągnięte rezultaty w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego RP.

Wszelkie aktywności realizowane w zakresie transformacji SBN RP (rozpatrywanej zarówno w wymiarze organizacyjnym, jak również w wymiarze systemów teleinformatycznych) muszą w szczególności uwzględniać fundamentalne założenia koncepcyjne Cyfrowego Państwa, podstawowe zasady Informatyzacji Zintegrowanej oraz wspierać interoperacyjność na wszystkich poziomach. Pozwoli to na zachowanie spójności podejmowanych w tym zakresie działań z pozostałymi przedsięwzięciami o charakterze transformacyjnym, których podmiotem są organy państwa, jednostki administracji publicznej i inne szeroko rozumiane systemy funkcjonujące w Polsce.

Szeroko pojęte działania transformacyjne związane z zapewnieniem właściwego funkcjonowania SBN RP muszą być powiązane z procesem planowania wykorzystania rozwiązań teleinformatycznych. Wymaga to m.in. uwzględnienia

w tworzonej metodyce transformacji SBN RP nie tylko kwestii organizacyjnych, ale również związanych z zapewnianiem wsparcia teleinformatycznego dla realizowanych procesów. Metodyka ta musi zatem stanowić podejście zintegrowane. Ponadto należy pamiętać, że transformacja SBN RP powinna mieć określony cel i zdefiniowane wskaźniki umożliwiające pomiar stopnia jego realizacji. Podczas planowania tego procesu należy uwzględnić również obecny potencjał organizacji tworzących SBN RP, w tym ich gotowość do zmian, oraz wziąć pod uwagę dotychczas funkcjonujące w Polsce rozwiązania jego wsparcia teleinformatycznego. Na koniec należy zapewnić takie zorganizowanie procesu transformacji, aby proponowany program zmian nie zakłócił ciągłości działania SBN RP.

4. Wyzwania i spodziewane korzyści

Przed przystąpieniem do realizacji procesu transformacji wymagane jest pokonanie głównych barier zidentyfikowanych w dotychczasowej praktyce budowy SBN RP. Najważniejsze z nich to:

- brak spójności wewnętrznej obecnie funkcjonującego SBN RP;
- brak rzeczywistego zaangażowania kluczowych interesariuszy w realizację niezbędnych zmian w SBN RP;
- brak całościowej wizji wykorzystania technologii informatycznych do wspomagania procesów realizowanych w ramach SBN RP;
- brak rzeczywistego właściciela przedsięwzięć związanych z organizacją SBN RP i jego wsparcia IT na najwyższym szczeblu decyzyjnym państwa;
- cichy opór przed podjęciem współpracy poszczególnych jednostek organizacyjnych w zakresie wymiany i współdzielenia informacji;
- brak działających mechanizmów koordynowania i nadzorowania przedsięwzięć związanych z organizacją SBN RP i jego wsparcia teleinformatycznego;
- utrudnione możliwości monitorowania zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne realizujące zadania w ramach SBN RP;
- występowanie ograniczeń prawnych, kulturowych, organizacyjnych, informacyjnych, technicznych i ekonomicznych w zakresie interoperacyjności.

Wskutek przeprowadzenia transformacji oczekiwane są liczne korzyści. Najważniejsze z nich zostały zaprezentowane w tabeli 1.

Tabela 1

Oczekiwane korzyści w warstwie organizacji, informacji i technologii

Obszar	Korzyść
Organizacja	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie jasnej, długofalowej wizji i kierunku rozwoju dla całego SBN RP w wymiarze normatywnym, organizacyjnym (biznesowym) i technicznym; – harmonizacja prawna umożliwiająca współpracę podmiotów publicznych we wszystkich stanach funkcjonowania państwa; – przejście do bardziej efektywnych struktur organizacyjnych; – wzrost efektywności współdziałania i koordynacji działania wielu suwerennych podmiotów tworzących SBN RP; – uzyskanie przez SBN RP zdolności do samoorganizacji i samosynchronizacji; – uzyskanie wysokiego stopnia ponownego wykorzystania wiedzy i doświadczeń związanych z realizacją wewnętrznych i międzyinstytucjonalnych procesów biznesowych na podstawie ich udokumentowanych modeli.
Informacja	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost efektywności zbierania, przesyłania i dystrybucji informacji; – zapewnienie kompletności, poprawności, precyzji i spójności danych; – zapewnienie bezpieczeństwa i poufności przetwarzanych informacji; – opracowanie, uzgodnienie i wprowadzenie do powszechnego użytku wspólnych definicji semantycznych (definicji, słownictwa, metadanych, itp.); – tworzenie współdzielonej świadomości sytuacyjnej w ramach całego SBN RP; – wzrost stopnia wykorzystania informacji w rozproszonych procesach decyzyjnych.
Technologia	<ul style="list-style-type: none"> – wdrożenie spójnej strategii informatyzacji SBN RP regulującej kluczowe kwestie związane z zarządzaniem technologiami ICT; – stworzenie bezpiecznego i rozproszonego środowiska przetwarzania danych dla potrzeb SBN RP; – zapewnienie wykorzystania standardów technicznych wspierających interoperacyjność semantyczną; – wykorzystanie otwartych standardów i specyfikacji oraz oprogramowania z otwartym kodem źródłowym do budowy rozwiązań wsparcia teleinformatycznego; – zapewnienie dostępności usług na zdefiniowanym poziomie; – zapewnienie wsparcia teleinformatycznego dla kluczowych procesów biznesowych realizowanych przy współdziałaniu różnych podmiotów i przecinających granice podsystemów SBN RP; – uzyskanie wysokiego stopnia ponownego wykorzystania elementów technicznych i dużej elastyczności w zakresie ich dostosowywania do zmieniających się potrzeb biznesowych w SBN RP.

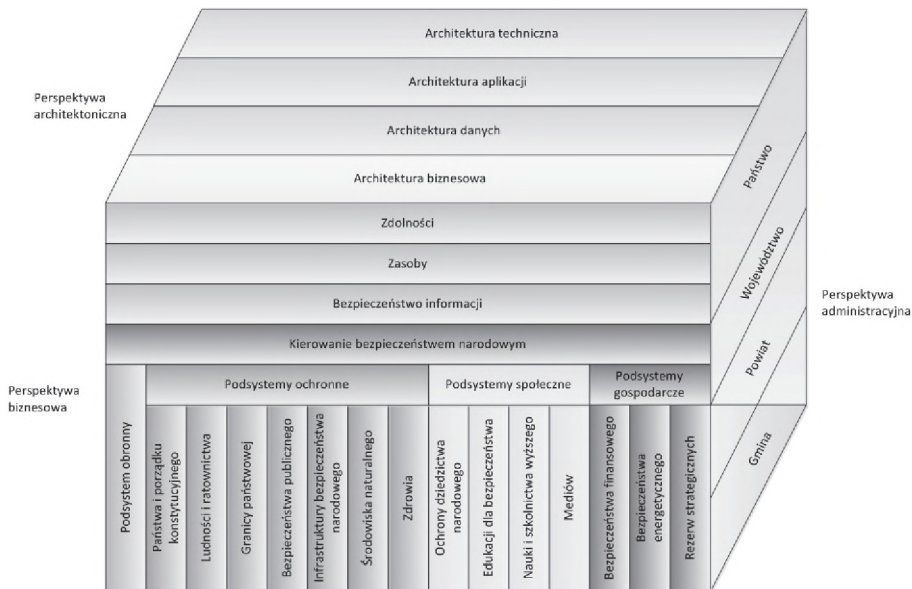
Źródło: opracowanie własne.

5. Podejście zintegrowane

Badania prowadzone nad SBN RP wskazują potrzebę wykorzystania podejścia holistycznego w celu stworzenia i opisanego jego stanu docelowego (Pawlowski i in. 2014). Pozwoli to na eliminację zjawiska tworzenia rozwiązań suboptymalnych, czyli takich, które są efektywne tylko dla części organizacji, ale nie wspierają realizacji celów całego SBN RP. Odpowiedzią na określoną powyżej potrzebę jest zastosowanie koncepcji architektury korporacyjnej (ang. *enterprise architecture*) jako podstawy zintegrowanego podejścia do jego transformacji oraz jej integracja z podejściem zorientowanym na usługi (ang. *service oriented architecture*).

Architektura korporacyjna stanowi formalny opis struktury i funkcji komponentów korporacji (obejmujących ludzi, procesy, informacje i technikę), wzajemnych relacji pomiędzy tymi komponentami oraz pryncypia i wytyczne odnośnie zarządzania projektowaniem i zmianą tych komponentów w czasie. Architektura korporacyjna SBN RP jest zarówno programem zarządzania, jak i metodą dokumentowania, które razem wprowadzą możliwy do wykonania, skoordynowany widok celów strategicznych, procesów biznesowych, przepływu informacji i wykorzystania zasobów (w tym w szczególności informatycznych) w ramach SBN RP. Zaletą wykorzystania koncepcji architektury korporacyjnej w transformacji SBN RP jest kompleksowość rozumiana zarówno wertykalnie, jak również horyzontalnie (rysunek 2).

Rys. 2. Ilustracja kostki Architektury Korporacyjnej SBN RP

Źródło: opracowanie własne.

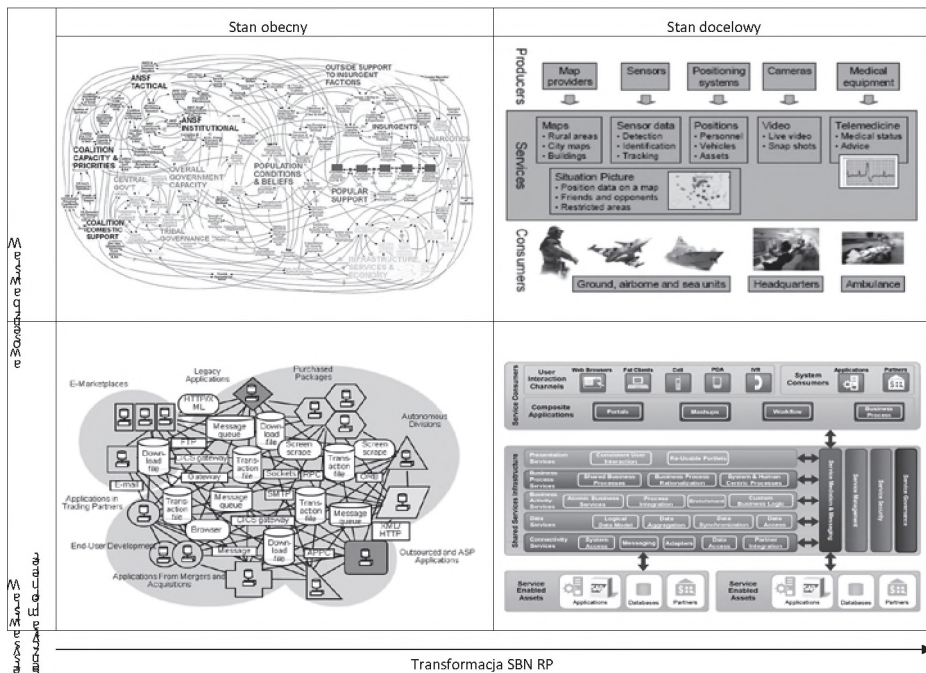
Ujęcie wertykalne pozwala na objęcie organizacji SBN RP od obszaru biznesowego, aż do poziomu technicznego, przez co możliwe jest zachowanie relacji przyczynowo-skutkowej pomiędzy domenami: biznesową, danych, aplikacji i techniczną. Przejawia się to w szczególności przez jawne wskazanie zakresu wsparcia procesów biznesowych realizowanych w ramach SBN RP przez systemy teleinformatyczne. Podejście horyzontalne umożliwia zapewnienie spójności pomiędzy poszczególnymi obszarami biznesowymi i/lub rozwiązaniami teleinformatycznymi poprzez spójne przedstawienie komponentów wraz z ich powiązaniem, określonymi w formie interfejsów bądź wzajemnie świadczonych usług.

Budowa architektury korporacyjnej SBN RP wymaga m.in. zastosowania tzw. ram architektonicznych (ang. *architecture framework*). Są one podstawą zapewniającą możliwości skutecznej transformacji organizacji wchodzących w skład SBN RP na bazie koncepcji architektury korporacyjnej. Dotychczas na świecie opracowano wiele ram architektonicznych o charakterze uniwersalnym i budowie komponentowej, które wymagają adaptacji do potrzeb konkretnej organizacji. Dzięki tej właściwości możliwe jest wykorzystanie istniejących ram architektonicznych do stworzenia ram dedykowanych SBN RP. Z doświadczeń przedstawianych w literaturze wynika, że nie warto tworzyć metodyki budowy architektury korporacyjnej od podstaw, lecz należy skorzystać z rozwiązań już istniejących i dokonać ich niezbędnych modyfikacji. W Polsce w obszarze administracji publicznej takie próby miały dotychczas miejsce m.in. w ramach projektów ePUAP (Wrota Polski) oraz e-Podatki. Zastosowano w nich podejście bazujące na wykorzystaniu ram architektonicznych TOGAF® jako podstawy budowy architektury korporacyjnej i prowadzenia procesu transformacji.

Komponentowa budowa ram architektonicznych daje duże możliwości czerpania z dotychczasowego dorobku (o wymiarze ogólnosięciowym) na potrzeby budowy metodyki dedykowanej realizacji procesu transformacji SBN RP. Możliwe jest to m.in. poprzez selekcję najlepszych elementów dostarczanych przez różne ramy architektoniczne i inne metodyki (zarządcze, wytwórcze, wdrożeniowe itd.) oraz ich dopasowywanie do zastosowania w specyficznych uwarunkowaniach SBN RP. Na tym tle dalsze działania w tym obszarze powinny zmierzać do wykorzystania jako bazy tworzonej metodyki transformacji SBN RP uznanych ram uniwersalnych (np. TOGAF) i zintegrowania z nimi wybranych elementów pochodzących z ram dedykowanych sektorowi publicznemu (FEAF/FEA, CEAF, xGEA), wojskowości (np. NAF, DoDAF, MoDAF) oraz dziedzinowych dedykowanych zapewnianiu bezpieczeństwa (np. SABSA). Dzięki takiemu podejściu powstaną ramy architektury korporacyjnej dopasowane do specyfiki SBN RP łączącej obszary cywilny i militarny.

Dzięki transformacji SBN RP uzyska zdolności zarówno do realizowania pewnych działań w nowy sposób, jak również do realizowania nowych działań, które do tej pory nie były możliwe. Kluczowym elementem transformacji SBN RP

powinno być m.in. zaprojektowanie zintegrowanych procesów biznesowych, kompleksowego Systemu Informacyjnego Bezpieczeństwa Narodowego spójnego z tworzonym Systemem Informacyjnym Państwa oraz zintegrowanego sieciocentrycznego systemu wsparcia teleinformatycznego. Wykorzystanie przedstawionego w niniejszym punkcie zintegrowanego podejścia do transformacji SBN RP pozwoli również na dokonanie istotnego postępu w obszarze jego systemów wspomagania teleinformatycznego i przejście z obecnego chaosu do stanu uporządkowania. Zintegrowane podejście do transformacji SBN RP pokazano ideowo na poniższym rysunku (rys. 3).

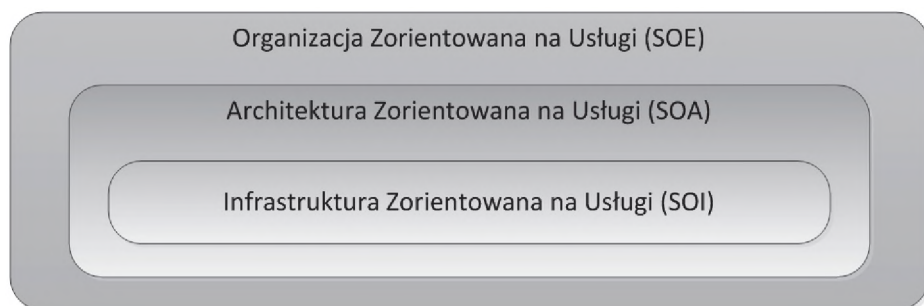
Rys. 3. Ilustracja zintegrowanego podejścia do transformacji SBN RP

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęcie interoperacyjności jako głównego paradygmatu przy konstrukcji docelowego SBN RP, a także przy tworzeniu racjonalnego modelu jego transformacji, wiedza do wykorzystania podejścia usługowego. Jego zastosowanie w tych przedsięwzięciach wydaje się być w pełni uzasadnione. Łączy się ono bowiem w sposób naturalny z interoperacyjnością zarówno w kontekście kształtowania organizacji (w sensie rzeczowym), jak również w warstwie semantycznej wymienianych danych oraz w odniesieniu do systemów wsparcia teleinformatycznego jako narzędzi technicznych umożliwiających jej realizację.

Szeroko pojęta orientacja usługowa (ang. *service orientation*) jest przejawem pewnej kultury organizacyjnej nakierowanej na aspekty związane z efektywnym funkcjonowaniem organizacji i zarządzaniem jej rozwojem w czasie. Oznacza to skoncentrowanie się przez organizację na wyznaczonym celu działania. Odbywa się to poprzez zastosowanie podejścia skupionego wokół realizowanych procesów biznesowych i ich wzajemnych relacji zamiast na technologiach wymaganych do ich automatyzacji. Usługa (ang. *service*) stanowi logiczną reprezentację pewnej powtarzalnej aktywności biznesowej, która ma określony rezultat, jest samowystarczalna i może składać się z innych usług. Z punktu widzenia wykorzystującego ją odbiorcy usługa stanowi tzw. „czarną skrzynkę”. Pozwala to na odseparowanie szczegółów dotyczących sposobu dostarczania rezultatu od szczegółów związanych z jej wykorzystaniem. Wykorzystanie orientacji usługowej w ramach SBN RP powinno odbywać się w odniesieniu do (por. rys. 4):

- poziomu organizacji zorientowanej na usługi (ang. *Services Oriented Enterprise, SOE*),
- poziomu architektury zorientowanej na usługi (ang. *Services Oriented Architecture, SOA*),
- poziomu infrastruktury zorientowanej na usługi (ang. *Services Oriented Infrastructure, SOI*).

Rys. 4. Ilustracja orientacji usługowej w SBN RP

Źródło: opracowanie własne.

Uwzględnienie w ramach tworzonej metodyki transformacji SBN RP podejścia zorientowanego na usługi i jego zintegrowanie z koncepcją Architektury Korporacyjnej pozwoli na myślenie zarówno o warstwie biznesowej, jak również o warstwie systemów wsparcia teleinformatycznego w kategoriach usług, ich rozwoju i dostarczanych przez nie rezultatach pozwalających na realizację procesów w ramach SBN RP. Połączenie tych dwóch koncepcji jest naturalne, ponieważ obydwie są nastawione na integrację organizacji oraz dopasowanie rozwiązań teleinformatycznych do wymagań.

Podsumowanie

Celem przeprowadzonych prac badawczych było opracowanie ogólnych założeń zintegrowanego podejścia do transformacji SBN RP. W świetle przedstawionych rozważań konieczne wydaje się zastosowanie odpowiedniego podejścia do zarządzania transformacją podmiotów realizujących zadania na rzecz SBN RP. Transformacja SBN RP może być rozpatrywana jako zmiana organizacyjna o charakterze rewolucyjnym. Jej przeprowadzenie przyczyni się do wzrostu skuteczności, sprawności, efektywności oraz obniżenia kosztów funkcjonowania SBN RP. Uzyskane dotychczas wyniki badań wskazują potrzebę wykorzystania w tym celu podejścia holistycznego (Pawłowski i in. 2014). Takie ujęcie pozwoli na eliminację zjawiska tworzenia rozwiązań suboptymalnych. Wymaga to m.in. opracowania odpowiedniej metodyki transformacji SBN RP, która uwzględni w sposób całościowy kwestie związane z zapewnianiem interoperacyjności tworzonych rozwiązań i zapewni ich zgodność z powstającym jednolitym Systemem Informacyjnym Państwa. Koncepcja architektury korporacyjnej jest w opinii autora odpowiednim kandydatem, by stać się podstawą tej metodyki, a posiadane cechy czynią ją narzędziem adekwatnym do przeprowadzenia procesu rewolucyjnej zmiany tak złożonego systemu, jakim jest SBN RP. Jednocześnie niezbędna jest jej integracja z podejściem zorientowanym na usługi (SOA). Potrzebne są jednak dalsze prace badawcze zmierzające do pełnej konceptualizacji metodyki transformacji SBN RP.

Literatura

1. BBN (2013), *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego RP*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa.
2. Boni M. i in. (2012), *Państwo 2.0, nowy start dla e-administracji*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa.
3. European Commission (2010), *European Interoperability Framework (EIF) for European public services*, Bruxelles.
4. Kitler W. i in. (2013), *Ocena obecnej struktury bezpieczeństwa narodowego RP*, AON, Warszawa.
5. Pawłowski J. i in. (2014), *Misja, cele i zadania SBN RP*, AON, Warszawa.
6. Protasowicki T. (2013), *Przegląd metodyk realizacji systemów wsparcia teleinformatycznego SBN w innych krajach, w tym z NATO i UE*, AON, Warszawa.
7. Protasowicki T. (2014), *Wybrane aspekty zastosowania koncepcji architektury korporacyjnej w transformacji Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Ekonomiczne Problemy Usług, vol. 112.

8. Protasowicki T., Stanik J. (2014), *The concept of maintaining functional security of an integration platform*, in: *Information Management*, B.F. Kubiak, A. Sieradz (eds.), Gdańsk University Press, Gdańsk.
9. Sobczak A (2008), *Analiza wybranych metodyk wykorzystywanych do budowy architektury korporacyjnej*, w: *Współczesne aspekty informacji*, red. J. Goliński, K. Krauze, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa.
10. Sobczak A. (2012), *Architektura korporacyjna państwa jako narzędzie zarządzania cyfrową transformacją organizacji sektora publicznego*, *Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych*, nr 24/2012.
11. Sobczak A. (2013), *Architektura korporacyjna. Aspekty teoretyczne i wybrane zastosowania praktyczne*, Ośrodek Studiów nad Cyfrowym Państwem, Łódź.

AN INTEGRATED TRANSFORMATION OF THE NATIONAL SECURITY SYSTEM OF THE REPUBLIC OF POLAND

Summary

The paper presents general assumptions for an integrated approach to the transformation of the National Security System of the Republic of Poland (NSS RP) based on the Enterprise Architecture concept. The analysis covers the background elements with the strongest and most direct impact on the NSS RP transformation process. Paper also identifies the expected benefits and challenges associated with this process.

Keywords: e-government, enterprise architecture, national security system, change management.

Translated by Tomasz Protasowicki